

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента Олійник Аліни
Сергіївни, доцента кафедри менеджменту імені І.А. Маркіної
Полтавського державного аграрного університету,
на дисертаційну роботу Явтушка Дмитра Володимировича на тему
«Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою
аграрного підприємства», подану на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю
073 Менеджмент**

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку аграрного сектору України характеризується високим рівнем невизначеності зовнішнього середовища, посиленням воєнних ризиків, порушенням логістичних ланцюгів, нестабільністю фінансових ринків, кадровими проблемами та необхідністю адаптації аграрного бізнесу до процесів цифрової трансформації. За таких умов особливого значення набувають питання забезпечення економічної безпеки аграрних підприємств як однієї з ключових передумов їх стійкого функціонування, конкурентоспроможності та довгострокового розвитку.

Повномасштабна військова агресія проти України значно загострила проблеми функціонування аграрного бізнесу. Руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, мінування сільськогосподарських угідь, зростання вартості ресурсів, дефіцит трудового потенціалу та нестабільність зовнішніх ринків суттєво підвищили рівень економічних ризиків. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває формування ефективних механізмів управління економічною безпекою аграрних підприємств, здатних забезпечувати своєчасне реагування на загрози, підтримання економічної рівноваги та підвищення адаптивності суб'єктів господарювання до динамічних змін зовнішнього середовища.

Водночас сучасні тенденції цифровізації економіки відкривають нові можливості для удосконалення систем управління економічною безпекою підприємств. Використання цифрових платформ, автоматизованого моніторингу ризиків, інформаційно-аналітичних систем підтримки прийняття рішень та інструментів цифрового менеджменту дозволяє підвищити результативність

безпекоорієнтованого управління та забезпечити перехід від реактивної до проактивної моделі управління економічною безпекою.

Особливий науковий інтерес становить запропонований автором підхід до розгляду економічної рівноваги як центрального об'єкта управлінського впливу в системі економічної безпеки аграрного підприємства. Такий підхід дозволяє поєднати питання фінансової стійкості, адаптивності, управлінської спроможності, ризик-орієнтованого управління та сталого розвитку в межах єдиної концепції безпекоорієнтованого менеджменту.

З огляду на необхідність удосконалення організаційно-економічних механізмів управління економічною безпекою аграрних підприємств, розвитку інструментів ризик-менеджменту, забезпечення економічної рівноваги та використання потенціалу цифрової трансформації в управлінських процесах, тема дисертаційного дослідження Явтушка Дмитра Володимировича «Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою аграрного підприємства» є актуальною, своєчасною та такою, що має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку науки менеджменту та практики управління аграрними підприємствами України.

2. Зв'язок теми дисертації з пріоритетними напрямками розвитку науки, державними та галузевими науковими програмами. Тема дисертаційного дослідження Явтушка Дмитра Володимировича безпосередньо пов'язана з актуальними пріоритетами державної політики України у сфері забезпечення продовольчої безпеки, сталого розвитку аграрного сектору економіки, підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, цифрової трансформації управління та зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення держави. Отримані результати відповідають сучасним стратегічним орієнтирам розвитку аграрного виробництва, спрямованим на підвищення стійкості функціонування підприємств, удосконалення систем управління ризиками та забезпечення їх адаптивності до нестабільного зовнішнього середовища.

Дисертаційна робота узгоджується з основними напрямками державної політики щодо забезпечення економічної та продовольчої безпеки України, розвитку аграрного сектору, цифровізації економіки, підвищення рівня резильєнтності підприємств та формування сучасних систем ризик-орієнтованого

управління. Особливої актуальності результати дослідження набувають у контексті необхідності відновлення та зміцнення економічного потенціалу аграрних підприємств в умовах воєнної економіки, посилення глобальних ризиків та трансформації бізнес-середовища.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Полтавського університету економіки і торгівлі в межах наукових тем «Інформація, комунікація та управління знаннями соціально-економічних систем в умовах нової реальності» (номер державної реєстрації 0123U103799) та «Управління конкурентоспроможністю суб'єктів підприємницької діяльності в умовах невизначеності та ризиків» (номер державної реєстрації 0124U005231).

У межах першої науково-дослідної теми здобувачем розроблено пропозиції щодо діджиталізації системи управління економічною безпекою аграрного підприємства, обгрунтовано напрями цифрової трансформації безпекоорієнтованого менеджменту, а також сформовано науково-практичний підхід до побудови інтегрованої цифрової платформи управління економічною безпекою, яка поєднує функції моніторингу ризиків, контролю параметрів економічної рівноваги та підтримки прийняття управлінських рішень.

У межах другої науково-дослідної теми автором удосконалено аналітичний інструментарій механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства, зокрема обгрунтовано методику визначення індексу економічної рівноваги з урахуванням безпекової складової, розроблено моделі прогнозування економічної рівноваги залежно від впливу внутрішніх та зовнішніх факторів, а також сформовано сценарний підхід до підвищення ефективності системи управління економічною безпекою в умовах ризиків та невизначеності.

Вагоме значення для розвитку економічної науки мають також отримані автором результати щодо обгрунтування концепції безпекоорієнтованого менеджменту, розвитку теоретичних положень про економічну рівновагу як центральний об'єкт управління економічною безпекою та удосконалення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства в умовах воєнних викликів, цифровізації та необхідності забезпечення сталого розвитку.

Таким чином, тема дисертаційного дослідження Д.В. Явтушка органічно поєднує пріоритетні напрями розвитку сучасної науки менеджменту, відповідає

актуальним потребам аграрного сектору економіки та має важливе значення для реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної та продовольчої безпеки, цифрової трансформації аграрного бізнесу, підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств та забезпечення їх сталого розвитку в умовах сучасних викликів.

3. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості. Дисертаційне дослідження Явтушка Дмитра Володимировича «Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою аграрного підприємства» є завершеною науковою працею, у якій вирішено важливе науково-прикладне завдання щодо розвитку теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій з формування й удосконалення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства на засадах підтримання економічної рівноваги, забезпечення сталого розвитку, підвищення ефективності системи безпекоорієнтованого менеджменту та адаптації до умов воєнних викликів і цифрової трансформації.

Метою дисертаційної роботи визначено розвиток теоретико-методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо формування й удосконалення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства на засадах підтримання економічної рівноваги, підвищення ефективності системи управління економічною безпекою та забезпечення сталого розвитку в умовах ризиків, воєнних викликів і цифрової трансформації.

Для досягнення поставленої мети автором використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, серед яких: діалектичний метод, системний і комплексний підходи, аналіз та синтез, індукція і дедукція, компаративний аналіз, формалізація, агрегатний метод, R-аналіз, спектр-бальний метод, SWOT- та SPACE-аналіз, таксономічний аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, економіко-математичне моделювання та прогнозування. Використання зазначеного інструментарію забезпечило належний рівень обґрунтованості, достовірності та наукової аргументованості отриманих результатів.

Об'єктом дослідження визначено процес управління економічною безпекою аграрного підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища, а

предметом дослідження виступають теоретико-методичні та прикладні засади формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства, орієнтованого на підтримання економічної рівноваги та підвищення ефективності системи управління економічною безпекою.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить понад 232 сторінки, основний текст займає 202 сторінки. Робота містить 58 таблиць, 35 рисунків та 7 додатків.

У першому розділі «Теоретичні засади управління економічною безпекою аграрного підприємства» (с. 20–86) автором досліджено місце та роль економічної безпеки аграрного підприємства у забезпеченні сталого розвитку, узагальнено теоретичні підходи до формування механізму управління економічною безпекою та обґрунтовано організаційно-економічні домінанти концептуалізації механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства.

Важливим результатом цього розділу є уточнення сутності економічної безпеки аграрного підприємства на основі концепції економічної рівноваги. Автор розглядає економічну безпеку як результат функціонування системи безпекоорієнтованого менеджменту, здатної забезпечувати збалансований розвиток підприємства через взаємодію економічної безпеки, управлінської спроможності, адаптивності та ризик-орієнтованого управління. Особливий науковий інтерес становить також обґрунтування економічної рівноваги як центрального об'єкта управління економічною безпекою аграрного підприємства.

У другому розділі «Аналіз системи управління економічною безпекою аграрного підприємства» (с. 88–156) здійснено комплексне оцінювання сучасного стану економічної безпеки аграрних підприємств та проведено аналіз системи управління економічною безпекою ТОВ «Агропросперіс». Особливу увагу приділено діагностиці фінансово-економічного стану підприємства та виявленню факторів, що впливають на його економічну рівновагу.

Важливим результатом розділу є розроблення методичного підходу до оцінювання ефективності системи управління економічною безпекою аграрного підприємства шляхом використання інтегрального Індексу ефективності системи управління економічною безпекою (ІЕСУЕБ), що забезпечує комплексну оцінку

рівня економічної безпеки, управлінської спроможності, адаптивності та ризиковості діяльності підприємства.

У третьому розділі «Удосконалення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою ТОВ «Агропросперіс» (с. 159–205) автором запропоновано напрями вдосконалення механізму управління економічною безпекою на основі підтримання економічної рівноваги, розроблено підхід до прогнозування економічної рівноваги та обґрунтовано напрями цифровізації системи управління економічною безпекою підприємства.

Значний практичний інтерес становить розроблений методичний підхід до прогнозування економічної рівноваги аграрного підприємства, який базується на використанні інтегрального індексу економічної рівноваги з урахуванням впливу ІЕСУЕБ та дозволяє формувати сценарії підвищення ефективності системи управління економічною безпекою.

Заслужують на увагу також пропозиції щодо цифровізації системи управління економічною безпекою аграрного підприємства через формування інтегрованої цифрової платформи, що поєднує цифровий моніторинг ризиків, контроль параметрів економічної рівноваги, розрахунок ІЕСУЕБ та підтримку прийняття управлінських рішень.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дозволяє виділити такі найбільш вагомні результати наукової новизни.

Удосконалено:

методичний підхід до оцінювання ефективності системи управління економічною безпекою аграрного підприємства шляхом розрахунку інтегрального Індексу ефективності системи управління економічною безпекою (ІЕСУЕБ), який, на відміну від існуючих підходів, поєднує оцінювання рівня економічної безпеки, управлінської спроможності, адаптивності до змін зовнішнього середовища та ризиковості діяльності, що забезпечує комплексну діагностику результативності безпекоорієнтованого менеджменту аграрного підприємства;

концептуально-прикладні засади формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства, які, на відміну від існуючих підходів, передбачають визначення економічної рівноваги як центрального об'єкта управлінського впливу та інтеграцію чотирьох взаємопов'язаних контурів: економічної безпеки, управлінської спроможності,

адаптивності й ризик-орієнтованого реагування, що дозволяє трансформувати механізм управління економічною безпекою у цілісну систему безпекоорієнтованого менеджменту, спрямовану на підтримання економічної рівноваги та сталого розвитку аграрного підприємства;

науково-практичний підхід до цифровізації системи управління економічною безпекою аграрного підприємства, який, на відміну від фрагментарного використання цифрових технологій, передбачає формування інтегрованої цифрової платформи, вбудованої в організаційну структуру управління підприємством, що поєднує цифровий моніторинг ризиків, розрахунок ІЕСУЕБ, контроль параметрів економічної рівноваги та підтримку прийняття управлінських рішень і забезпечує перехід від реактивної до проактивної моделі безпекоорієнтованого менеджменту.

Набули подальшого розвитку:

понятійно-категоріальний апарат теорії економічної безпеки шляхом уточнення сутності економічної безпеки аграрного підприємства на основі концепції економічної рівноваги, відповідно до якої економічна безпека розглядається як результат функціонування системи безпекоорієнтованого менеджменту, що забезпечує збалансований розвиток підприємства через взаємодію економічної безпеки, управлінської спроможності, адаптивності та ризик-орієнтованого управління;

теоретичний підхід до формування механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства, який передбачає виділення економічної рівноваги як центрального об'єкта управлінського впливу та інтегрує суб'єкти, функціонально-ресурсні складові, управлінські функції, принципи, методи, інструменти й інформаційно-аналітичне забезпечення в єдину систему безпекоорієнтованого менеджменту;

концептуальний підхід до формування механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства через обґрунтування системи організаційно-економічних домінант, до складу яких включено ризик-орієнтоване управління, безпекоорієнтований менеджмент, цифровізацію, резильєнтність та економічну рівновагу як інтегруючу домінанту;

методичний підхід до прогнозування економічної рівноваги аграрного підприємства, який відрізняється від існуючих підходів включенням до інтегрального індексу економічної рівноваги не лише фінансово-економічних

показників, а й Індексу ефективності системи управління економічною безпекою, що дозволяє враховувати вплив управлінської спроможності, адаптивності та ризиковості діяльності на перспективний стан підприємства та формувати сценарії підвищення ефективності системи управління економічною безпекою.

Отримані результати відзначаються належним рівнем наукової обґрунтованості, що підтверджується використанням значного масиву статистичних матеріалів, нормативно-правових документів, фінансової звітності підприємств, сучасних наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених та широкою апробацією основних положень дослідження на міжнародних науково-практичних конференціях.

Загалом дисертаційна робота Д.В. Явтушка є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке характеризується логічністю викладу матеріалу, цілісністю наукової концепції, належним рівнем методичного забезпечення та вагомою науковою новизною. Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням дослідження, а сформульовані автором наукові положення, висновки й рекомендації мають важливе теоретичне та практичне значення для розвитку теорії і практики управління економічною безпекою аграрних підприємств в умовах ризиків, воєнних викликів та цифрової трансформації економіки.

4. Практична значущість висновків та рекомендацій дослідження.

Практична значущість результатів дисертаційного дослідження Явтушка Дмитра Володимировича полягає в тому, що розроблені автором теоретико-методичні положення, науково-методичні підходи та практичні рекомендації доведені до рівня прикладного використання й можуть бути безпосередньо застосовані в діяльності аграрних підприємств, агрохолдингів, фермерських господарств, органів управління аграрним сектором, дорадчих служб та інших суб'єктів агробізнесу. Отримані результати орієнтовані на підвищення ефективності систем управління економічною безпекою, забезпечення економічної рівноваги підприємств та посилення їх адаптивності до сучасних викликів господарського середовища.

До найбільш вагомих результатів, що мають практичне значення, належать: удосконалений методичний підхід до оцінювання ефективності системи управління економічною безпекою аграрного підприємства на основі розрахунку

інтегрального Індексу ефективності системи управління економічною безпекою (ІЕСУЕБ); концептуально-прикладні засади формування організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства на засадах підтримання економічної рівноваги; а також науково-практичний підхід до цифровізації системи управління економічною безпекою шляхом формування інтегрованої цифрової платформи безпекоорієнтованого менеджменту.

Практичну цінність також становить запропонований автором підхід до розгляду економічної рівноваги як центрального об'єкта управлінського впливу в системі економічної безпеки аграрного підприємства. Його використання дозволяє забезпечити більш якісне обґрунтування управлінських рішень, своєчасно виявляти ризики та дисбаланси у функціонуванні підприємства, а також формувати ефективні заходи щодо підтримання фінансової стійкості та конкурентоспроможності суб'єктів аграрного бізнесу.

Важливе прикладне значення має розроблений методичний підхід до прогнозування економічної рівноваги аграрного підприємства, який базується на використанні інтегрального індексу економічної рівноваги з урахуванням Індексу ефективності системи управління економічною безпекою. Практичне застосування даного підходу дозволяє формувати альтернативні сценарії розвитку підприємства, оцінювати потенційні ризики та обґрунтовувати управлінські рішення щодо підвищення результативності системи економічної безпеки.

Значний інтерес для практики становлять також рекомендації автора щодо цифровізації системи управління економічною безпекою аграрних підприємств. Запропонована інтегрована цифрова платформа забезпечує цифровий моніторинг ризиків, контроль параметрів економічної рівноваги, автоматизацію розрахунку ІЕСУЕБ та підтримку прийняття управлінських рішень, що сприяє переходу від реактивної до проактивної моделі безпекоорієнтованого менеджменту в умовах воєнних викликів та цифрової трансформації.

Практична спрямованість дослідження підтверджується впровадженням його результатів у діяльність фермерського господарства «Перспектива», ТОВ «Діамант-Агро», селянського (фермерського) господарства «Ніконія» та фермерського господарства «Лугань-Агро», де використано рекомендації щодо вдосконалення системи управління економічною безпекою, стратегічного

планування розвитку, моніторингу ризиків, оцінювання фінансового стану та підвищення ефективності безпекоорієнтованого менеджменту.

Важливим підтвердженням практичної значущості дисертаційної роботи є використання її результатів у діяльності Полтавського університету економіки і торгівлі, зокрема в освітньому процесі та науково-дослідній роботі під час підготовки фахівців з менеджменту та економічної безпеки підприємств (довідка №45-15/8 від 17.03.2026 р.).

Практична спрямованість дисертаційної роботи підтверджується також тим, що запропоновані рекомендації орієнтовані на вирішення актуальних проблем функціонування аграрних підприємств в умовах воєнних ризиків, нестабільності зовнішнього середовища та цифрової трансформації економіки. Їх використання сприятиме підвищенню ефективності управління економічною безпекою, зміцненню фінансової стійкості аграрних підприємств, розвитку їх адаптивності та резильєнтності, а також забезпеченню довгострокового сталого розвитку аграрного бізнесу.

Таким чином, практична цінність результатів дисертаційного дослідження Д.В. Явтушка є достатньо високою, а розроблені автором науково-методичні положення та практичні рекомендації мають реальні перспективи використання у діяльності аграрних підприємств, у системі безпекоорієнтованого менеджменту та у процесі підготовки фахівців управлінського профілю.

5. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Обґрунтованість, достовірність та наукова цінність результатів дисертаційного дослідження Явтушка Дмитра Володимировича підтверджуються належним рівнем апробації основних положень роботи, достатньою кількістю наукових публікацій та відповідністю результатів дослідження сучасним вимогам до дисертаційних праць на здобуття ступеня доктора філософії. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації автора отримали належне висвітлення у фахових наукових виданнях і були представлені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, присвячених проблемам економічної безпеки підприємств, сталого розвитку аграрного сектору, ризик-орієнтованого управління, бухгалтерського обліку, аудиту та забезпечення

економічної стійкості суб'єктів господарювання. Представлення результатів дослідження на зазначених наукових заходах сприяло їх фаховому обговоренню та підтвердило актуальність обраної проблематики.

За темою дисертації автором опубліковано 10 наукових праць, серед яких: 5 наукових статей, у тому числі 2 одноосібні статті та 3 статті у співавторстві у фахових наукових виданнях України та 5 тез доповідей та матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Аналіз опублікованих праць свідчить, що вони охоплюють основні напрями дисертаційного дослідження та забезпечують належний рівень висвітлення отриманих наукових результатів. У наукових публікаціях автора знайшли відображення питання формування механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства, оцінювання рівня економічної безпеки, діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання, управління ризиками, забезпечення економічної рівноваги, цифровізації систем управління та підвищення ефективності безпекоорієнтованого менеджменту.

Фахові наукові статті достатньо повно відображають основні положення дисертації, її наукову новизну та результати авторських досліджень. У них послідовно розглянуто аналітичні інструменти механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства, питання оцінювання ліквідності в контексті забезпечення економічної безпеки, проблеми управління витратами як складової системи економічної безпеки підприємства, а також аспекти адаптації аграрних підприємств до сучасних викликів та інноваційних змін.

Матеріали конференцій відображають окремі етапи наукового пошуку здобувача та демонструють послідовність формування його наукових поглядів щодо проблематики економічної безпеки аграрних підприємств. Тематика доповідей охоплює питання кадрової безпеки підприємства, управління економічною безпекою бізнесу в сучасних економічних умовах, розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення управління та дослідження факторів впливу на ефективність господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу.

Матеріали, наведені в анотації дисертації, повністю відповідають змісту основного тексту роботи, узгоджуються з поставленою метою та завданнями дослідження, висвітлюють наукову новизну, практичне значення та основні результати дисертаційного дослідження. Анотація відображає зміст роботи в

систематизованому вигляді та відповідає встановленим вимогам до такого виду наукових документів.

Дисертаційна робота викладена сучасною українською мовою, характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу та належним рівнем наукового стилю. Автор коректно використовує понятійно-категоріальний апарат теорії менеджменту, економічної безпеки, ризик-менеджменту та сталого розвитку, що забезпечує належну аргументованість і наукову цілісність дослідження.

Таким чином, кількість, якість та зміст наукових праць Д.В. Явтушка відповідають установленим нормативним вимогам щодо висвітлення результатів дисертаційних досліджень. Опубліковані праці достатньо повно відображають основні результати дисертаційної роботи, положення наукової новизни, теоретичні узагальнення та практичні рекомендації, а рівень їх апробації є достатнім для підтвердження достовірності, обґрунтованості та наукової значущості отриманих результатів.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом дисертаційна робота Явтушка Дмитра Володимировича є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному та методичному рівнях. Позитивно оцінюючи наукову новизну, практичну значущість та отримані автором результати, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження і дискусійні положення, які не знижують загальної позитивної оцінки роботи, але можуть бути предметом наукової дискусії та визначати перспективи подальших досліджень.

1. У підрозділі 1.1 «Місце та роль економічної безпеки аграрного підприємства у забезпеченні сталого розвитку» (с. 20–42) автором ґрунтовно досліджено взаємозв'язок економічної безпеки, економічної рівноваги та сталого розвитку аграрного підприємства. Водночас доцільним було б більш детально обґрунтувати відмінності між категоріями «економічна рівновага», «фінансова стійкість», «резильєнтність» та «адаптивність», оскільки у практиці управління аграрними підприємствами зазначені поняття часто використовуються як взаємозамінні, хоча мають різне функціональне призначення.

2. У підрозділі 2.2 «Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «Агропросперіс» (с. 109–123) автором проведено комплексне дослідження

фінансового стану підприємства та його безпекових характеристик. Разом із тим роботу можна було б посилити шляхом порівняльного аналізу отриманих результатів із показниками інших аграрних підприємств аналогічного масштабу діяльності, що дозволило б більш об'єктивно оцінити конкурентні позиції досліджуваного підприємства та рівень його економічної безпеки.

3. Значний науковий інтерес становить запропонований у підрозділі 2.3 «Оцінювання ефективності системи управління економічною безпекою ТОВ «Агропросперіс» (с. 124–156) інтегральний Індекс ефективності системи управління економічною безпекою (ІЕСУЕБ). Водночас у роботі недостатньо розкрито питання чутливості результатів оцінювання до зміни значень окремих показників та вагових коефіцієнтів. На нашу думку, проведення відповідного аналізу дозволило б ширше обґрунтувати надійність і практичну універсальність запропонованого інструментарію.

4. У підрозділі 3.2 «Прогнозування економічної рівноваги та сценарії підвищення ефективності системи управління економічною безпекою ТОВ «Агропросперіс» (с. 176–190) автором обґрунтовано сценарний підхід до прогнозування економічної рівноваги підприємства. Разом із тим доцільним було б більш детально розглянути вплив форс-мажорних чинників воєнного характеру, зокрема змін експортної логістики, кон'юнктури світових аграрних ринків та державної аграрної політики, на результати прогнозування та стійкість запропонованих сценаріїв.

5. У підрозділі 3.3 «Діджиталізація системи управління економічною безпекою ТОВ «Агропросперіс» в умовах воєнних викликів та цифрової трансформації» (с. 191–205) автором запропоновано підхід до формування інтегрованої цифрової платформи управління економічною безпекою аграрного підприємства. Погоджуючись із доцільністю даного напрямку, зазначимо, що в роботі недостатньо уваги приділено питанням кібербезпеки, захисту управлінських даних та протидії цифровим загрозам, які можуть виникати в процесі функціонування інтегрованих цифрових систем управління аграрними підприємствами.

Водночас наведені зауваження та дискусійні положення мають переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Вони можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень автора.

Загалом висловлені зауваження не зменшують наукової новизни, теоретичної цінності та практичної значущості результатів, отриманих Д.В. Явтушком у дисертаційній роботі.

7. ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Явтушка Дмитра Володимировича на тему «Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою аграрного підприємства» є завершеною самостійною науковою працею, виконаною на високому науково-теоретичному та методичному рівні. Отримані автором результати характеризуються належним рівнем наукової новизни, теоретичної обґрунтованості та практичної значущості.

У дисертаційному дослідженні вирішено актуальне науково-прикладне завдання, що полягає в розвитку теоретико-методичних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо формування й удосконалення організаційно-економічного механізму управління економічною безпекою аграрного підприємства на засадах підтримання економічної рівноваги, забезпечення сталого розвитку, підвищення ефективності системи безпекоорієнтованого менеджменту та адаптації до умов ризиків, воєнних викликів і цифрової трансформації. Автором поглиблено теоретичні положення щодо сутності економічної безпеки аграрного підприємства, обґрунтовано економічну рівновагу як центральний об'єкт управлінського впливу, удосконалено методичний підхід до оцінювання ефективності системи управління економічною безпекою на основі Індексу ефективності системи управління економічною безпекою (ІЕСУЕБ), а також запропоновано підхід до цифровізації системи управління економічною безпекою аграрного підприємства.

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені в дисертації, є достатньо аргументованими, базуються на ґрунтовному опрацюванні вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, використанні сучасного методичного інструментарію, статистичних матеріалів, фінансово-економічної інформації підприємств та результатів власних досліджень автора. Практична цінність роботи підтверджується впровадженням окремих результатів у діяльність фермерського господарства «Перспектива», ТОВ «Діамант-Агро», СФГ «Ніконія», ФГ «Лугань-

Агро», а також використанням у навчальному процесі Полтавського університету економіки і торгівлі.

Зміст дисертаційної роботи відповідає визначеній меті, поставленим завданням, об'єкту та предмету дослідження. Основні результати дослідження достатньо повно висвітлені у фахових наукових публікаціях автора та пройшли належну апробацію на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць, у яких відображено основні результати та наукову новизну проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Явтушка Дмитра Володимировича за змістом відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

З огляду на викладене, вважаю, що Явтушок Дмитро Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Офіційний опонент:

доцент кафедри менеджменту

ім. І. А. Маркіної Полтавського

державного аграрний університету,

к.е.н., доцент

Аліна ОЛІЙНИК

